

OCTOMBRIE 1988

EDITATE ÎN COLABORARE CU COMITETUL JUDEȚEAN
DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA

SPIRITUL REVOLUȚIONAR

Conștiința socialistă s-a constituit și se constituie tot mai mult într-o pirghie hotărâtoare a procesului de edificare și dezvoltare multilaterală a întregii societăți românești. Consecvent principiului că „socialismul se construiește cu poporul și pentru popor”, Partidul Comunist Român a condus și conduce un amplu proces revoluționar evidențiat cu claritate unele dintre atribuțiile definitorii ale personalității națiunii noastre: forța de creație, vigoarea, angajarea profundă și permanentă.

Eveniment definitoriu, cu adâncă rezonanță, piatră de hotar în istoria neamului, Congresul al IX-lea al P.C.R. — citorit de gândul și fapta tovarășului Nicolae Ceaușescu —, a deschis o nouă epocă ce a canalizat capacitățile creatoare ale întregului popor pentru o adevărată renaștere socială. Formulându-și limpede și cu clarviziune obiectivele, centrul vital al națiunii — denumire ce înglobează cu rigoare științifică emanația creatoare a maselor — a propus și adoptat ca program mobilizator de acțiune planuri pe măsura unui timp în care creația ocupă locul primordial. În acest context în care devenirea fără este legată indisolubil de activitatea superioară, sub aspect calitativ, pe toate planurile, a întregului popor, spiritul revoluționar, în semnificațiile lui profunde, se constituie ca o determinantă a ansamblului social.

Profilul spiritual al omului de astăzi, constructor al socialismului, are accentuată, în trăsăturile sale determinante, conștiința intereselor și valorilor economice, sociale și morale. Formulate cu exactitatea științei și cu certe trimiteri predictive, Tezele din aprilie se constituie pentru întregul popor într-un document ce reasează spiritul revoluționar în gândire și în muncă, drept ax central al noii stări de spirit. În această accentuată participare la acțiunea de edificare conștiința a societății, cultura, în toate expresiile sale complexe, își desemnează profundul său sens patriotic, transmițând, prin căi specifice, norme și valori perene ce întregesc chipul nou al societății. Necesitatea unei intense vieți spirituale, existentă la nivel de masă, ca urmare a aplicării consecvente a politicii culturale a partidului nostru, atrage noi activități formative, din cele mai diverse tipuri, cuprinzând largi sfere de influență, cu o atotcuprinzătoare arie tematică. Această multilateralizare a profilului spiritual al omului de tip nou, prin conștientizarea lui crescândă, conduce direct spre transformarea lui în element activ al amplului proces creator, cultura devenind, în același timp, o forță motrice a societății iar spiritul revoluționar pe care-l definește și-l dezvoltă se relevă ca nucleu al devenirii viitoare.

În această strategie profund umanistă a dezvoltării, întemeiată pe știință, călăuzită de o gândire filosofică dialectică și materialistă, folosind criteriile etice de valorizare, partidul, poporul, strâns unit în jurul secretarului general al partidului, își construiește, în deplină libertate, o societate în care valorizarea optimă a resurselor materiale și umane se ridică la rangul de politică definitorie.

Spiritul revoluționar angajat se realizează astfel prin clarea opțiune ideologică, conștiința de marile idealuri și obiective strategice ale partidului, prin înfăptuirea imperativelor sociale și morale ale timpului nostru, prin unitate dintre gândire și acțiune, prin adevăratele ideilor la dinamica realităților, prin atitudinea constructivă. Noul umanism revoluționar, definitoriu pentru concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, presupune nu numai o înțelegere mai complexă a omului în societate, ci reclamă un etos al responsabilității, angajând plenar conștiința morală și afirmând personalitatea umană.

Dinamismul societății noastre, reliefat cu forța evidenței incontestabile, își trage seva din prezența catalizatoare de energie a spiritului înnoitor, revoluționar, iar cultura fundamentează profilul multilateral al omului. În felul acesta este înțeles de către toți oamenii muncii, de toți creatorii, îndemnul adresat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Avem convingerea că oamenii de creație din toate sectoarele vor înțelege că ne aflăm într-un asemenea moment al dezvoltării societății românești încât trebuie să se angajeze, cu mai multă hotărâre, de a lucra zi și noapte pentru a contribui prin creația lor la ridicarea generală a nivelului de cultură al poporului”.

P. B.

Octombrie

Era alita pulbere sub noi
incit un pas imbolnavea lumina
iar doi puneau povara grea pe suflet
și-atunci deschis-am ochii
și-am cuprins vederii
tot ce se putea cuprinde
dar năzuita lacrimă stătea
închisă în sidejurile nopții
până când brumele îi potoliră
căldura, focul
ea a dat un țipăt de viete
și se născu, se-aprinse.

Marcel MUREȘEANU

Desen de Ion Carp FLUERICI

A PRIVI

DESTINE EMBLEMATICE

Și Mihai Eminescu și Ciprian Porumbescu au trăit în același mediu din nordul Moldovei, unde și-au petrecut copilăria și unde li s-a sedimentat în suflet comoara născută a tezaurului popular. Amândoi s-au format ca artiști în climatul intelectual al Vienei și s-au stins în floarea vieții, în plină putere creatoare.

Amândoi au pus la temelie creațiile lor artistice patrimoniul popular, pe care l-au considerat materialul cel mai rezistent pentru opera de artă. Din opera amândurora respiră aceeași dragoste de patrie și popor, izvor inepuizabil de inspirație.

Un moment impresionant al cunoștinței lor l-a constituit Serbarea de la Putna (1871), unde Mihai Eminescu a pregătit și animat congresul studențesc, iar Ciprian Porumbescu a cântat în finalul horei desfășurate la Putna, după care s-a îndreptat către tatăl său și, îmbrățișându-l, i-a spus: „Tată, am cântat Daciei întregi!”

Din această atmosferă entuziastă a Serbării de la Putna s-a inspirat compozitorul în imnul lui Ștefan cel Mare și-n alte cantece, pentru care va fi numit „cântăreț al neamului”. Imnul Unirii, creat de el, imn al Societății studențești „România Jună” din Viena, devenit mai apoi Pe-al nostru steag, a însușit în intelectualii și masele populare românești, născute sub dominație și implare străină, mobilizându-l în lupta pentru libertate și unitate națională.

Mihai Eminescu și Ciprian Porumbescu au surprins în poezie și cîntec scintilele social-politice ale momentului Putnel, pe care le-au trăit cu intensitate, căci în creațiile lor trecutul răsună în ecouri, ca un îndemn pentru prezent și viitor. Nu scrisese poezia: „La trecutul-ți mare, mare viitor!”?

În timpul redactoratului de la Curierul de Iași (1877) Mihai Eminescu publică Un apel către studenții români, semnat de C. Golemblovski | C. Porumbescu, președintele, Constantin Morariu, secretarul — Societatea „Arboransa”, dovadă că poetul urmărea cu interes activitatea acestei societăți.

Printre manuscrisele rămase de la Ciprian Porumbescu se găsește ciorna de început a compoziției Inger de pază după poezia lui Mihai Eminescu, al cărui autograf e localizat și datat de compozitor: „Stupca, 1881”, cu indicația (Convorbiri literare an VI. (1873)), la care Iraclie Porumbescu — tatăl — era abonat. Se elucidează astfel raporturile spirituale dintre ei.

Operele amândurora, prin specificul lor național, prin popularitatea lor, au pătruns adine în inima poporului nostru, îndeplinind astfel condițiile universalității.

Grațian JUCAN

autograf NICOLAE LABIȘ

Inedit

„Cu sufletul ca spada de curat...”

(FRAGMENT)

Arc sunător de ape și de munți,
Priviri învîrtejite ce palpită,
Pămînt cu grîne, minereu și viermi
Cupola cerului neliniștită;
Furtuna ce le-a bîntuit, acum
S-a împărțit în fierberii unitare
Alcătuind cu surde încordări
Cristalele de vreme viitoare

Atotputernic, nevăzut de toți,
Vislește-un duh magnetic peste țară
Îndreaptă către poli pe toți acei
Ce în furtună se amestecară.
Statornicește drumuri de destin
Puterea decantării sociale,
Ne-nvăntă ori ne mișcă ne-nceat
Cu-adîncul revelațiilor sale

Fu văd un fel de cîmp de bătălie
În largul arc de ape și Carpați;
Se zbuciumă-o mulțime mijlocie,
Se nasc eroi și mor eroi ceași,
Dar printre toți, închis în strai modest,
E cel mai bun: se vede de departe
Cu sufletul ca spada de curat
Necunoscut de osteneții, nici moarte

nicolae labiș

A juns azi la vîrsta de 81 de ani, profesorul dr. Traian Cantemir s-a afirmat ca intelectual bucovinean reprezentativ în urmă cu aproape șase decenii. A fost secretar al Societății studențești „Junimea literară”. Om de o formulă sufletească sobră, comprehensiv și generos, a evoluat decent prin timp, remarcîndu-se — atît în calitatea de profesor, cît și în aceea de cercetător — prin aplicație și seriozitate. Mai puțin cunoscut decît i-ar da dreptul studiile și activitatea sa publicistică în domeniile lingvisticii, folcloristicii și istoriei literare, el e astăzi unul din martorii cei mai importanți — și, din păcate, tot mai rari — ai unei perioade semnificative din cultura Bucovinei. Discuția noastră încearcă să lumineze cîteva din aspectele ei mai puțin clare și, deci, insuficient cunoscute.

— Cînd și împreună cu cine (nume mai cunoscute) ați pornit în viața literară?

— Am pornit la drum cu Traian Chelariu și cu Emanoil Haivas. Traian Chelariu mi-a fost coleg de clasă. Într-o două, la liceul „Aron Pumnul” din Cernăuți. Transferîndu-mă, în clasa a III-a, la liceul „Ștefan cel Mare” din Suceava, nu l-am revăzut decît tîrziu, la facultate. El se înscrisese la Filozofie, eu la Litere. Ulterior, după examenul de diplomă, am rămas ambii în capitala Bucovinei interbelice. El, ca redactor al revistei Junimea literară, eu ca profesor la un liceu și asistent la catedra de literatură modernă și folclor.

Datorită evenimentelor istorice din 1940, ne-am despărțit din nou. El s-a stabilit în București, eu am ocupat o catedră de limba și literatura română la liceul de băieți din Rîmnicul Vilcea. După ani, în timp ce eu funcționam în calitate de conferențiar la Institutul Pedagogic din Bacău, el a fost numit lector la Institutul similar din Suceava, unde a murit de cord, în 1966.

Al doilea tînr de care m-am atașat la începuturile mele de muncă literară a fost Emanoil Haivas. E mai puțin cunoscut în viața noastră culturală, pentru că a trăit mai mult în străinătate. A fost un timp profesor la liceul românesc din Salonic — Grecia, după care a trecut la Milano, ca secretar de redacție la Noi tracia, revista lui Iosif Constantin Drăgan, publicație care dăinuie și azi.

— Care a fost în continuare itinerarul dv. științific? Ce v-a atras spre istororomână, dialect în care sînteți azi unul dintre puținii, dacă nu cumva singurul nostru specialist? Ați fost tentat și de alte „discipline”?

— În facultate, ceea ce m-a interesat în mod deosebit a fost istoria literaturii și cea a limbii. Ca să-mi dau seama de diferențele dialectale și regionale existente, am încercat să-mi cunosc țara pe toate „meridianele” ei. Așa am ajuns în cele din urmă și la istororomân. Întimplarea a vrut ca nu peste mult timp să obțin o bursă la Roma, de unde am întreprins două călătorii de studii în cumplit de arida peninsula Istria. M-am întors de acolo cu material etnografic și dialectal bogat, pe care, în parte, l-am făcut cunoscut public.

Studiul de sinteză pe care l-am elaborat și cărui l-am spus Particularități ale dialectului istororomân, așteptă și azi editorul. Pe cine-l interesează istororomâna?

— Ați evocat de curînd (la sesiunea din 10—11 mai 1988 a Facultății de Filologie din Iași) cîteva momente din viața Academiei de Romania din Roma, important centru de cultură românească. De data aceasta, țînînd seama de publicația care ne găzduiește interviul, v-aș ruga să rememorați din comunicarea dv. doar episoadele în care menționați prezența în celebra instituție și a altor bucovineni.

— Apariția Academiei de Romania este — cum se știe — rezultatul unor îndelungate strădani ale lui Vasile Parvan. Considerînd-o instituție deosebită importantă pentru dezvoltarea științelor istorice naționale, savantul a izbutit să-i dea ființă ridicînd la Roma, în spatele Muzeului Etrusc și în imediata vecinătate a Galeriei de Arte, o clădire care să adăpostească pe viitor cercetătorii ai trecutului nostru milenar. Posibilitățile materiale i le-a oferit guvernatorul Băncii Naționale cu care întreținea relații de prietenie.

Pînă să se finalizeze însă „il palazzetto”, cum îi spuneau italienii, a închiriat parterul unei clădiri monumentale din via Emilia del Cavaliere, instalînd instituția noastră în interioarele lui Bursierii, absolvenți ai celor patru universități din țară, au găsit aici tot confortul așteptat. Erau zece la număr, doi din ei provenind de la

Institutul de Arhitectură din București. Stagiul pe care-l efectuau bursierii la Roma era de doi ani. În perioada aceasta își pregăteau lucrările de doctorat. Cel căsătorit puteau veni cu soțiile. Tuturor li se pune la dispoziție un mic apartament echipat cu toate cele necesare. Pînă în 1933, bursierii au fost numai bărbați. La data menționată, Claudia Saghin rupe tradiția, prezentîndu-se la Roma ca trimisă a Universității din Bucovina. Emil Panaitescu, directorul Academiei din perioada respectivă, o primește cu rezervă. Avea impresia că prezența tinerelor absolvente a Facultății de Litere și Filozofie va genera probleme dificile și complicații inoportune. Nu s-a întîmplat însă nimic ieșit din comun, pentru că noua bursieră și-a văzut conștiințios de muncă. Nu s-a arătat însă dispusă să facă nici istorie și nici arheologie, cum cerea profilul instituției, ci canto.

Anunțîndu-și intențiile, Emil Panaitescu n-a rămas deloc încîntat de mutațiile care se profilau în programul Academiei de Romania pe care o conducea. A încercat să convertească fata spre istorie și arheologie, sugerîndu-i și cîteva titluri pentru eventualele lucrări. Argumentele lui au eșuat însă toate. Claudia Saghin nici n-a vroit să audă de ele. După aceste mici confruntări, apele s-au liniștit și tînăra și-a urmat vocația fără alte opreliști. Mai tîrziu,

(continuare în pag. II)

Interviu realizat de
Constantin CALIN

La moartea savantului Petru Caraman, „unul din cei mai bine pregătiți folcloriști”, la 10 ianuarie 1980, rămânea o moștenire impresionantă (peste 4.000 de pagini) constituită din peste treizeci de lucrări scrise în anii lungi de muncă izolată.

Născut la 14 decembrie 1893, fiul țăranilor răzeși Elena și Neculai Caraman, face școala primară în comuna natală — Virlezi, județul Galați. Urmează liceul și facultatea la Iași cu profesori care sînt nume sonore în cultura română. La Liceul Internat „Costache Negruzzi”, unde este bursier între 1909—1917, îi sînt profesori Vasile Bogrea, Calistrat Ilogaș, August Scriban, iar Ilie Bărbulescu, Traian Bratu, Dimitrie Gusti, Garabet Ibrăileanu (acesta din urmă a intenționat să-l rețină ca asistent), Al. I. Philippide, O. Tafrați la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității ieșene.

În 1921 ia licența în filologie modernă, specialitatea limba și literatura română, calificativ Magna cum laude, apoi absolvă Seminarul Pedagogic Universitar din Iași. La București, în 1923, dă examen de capacitate la limba latină în ianuarie și limba română în iunie.

Obținerea bursei oferite de Polonia în 1925 înseamnă și începutul periplului prin bibliotecile europene. Studiază la Varșovia, Lwow, Cracovia, unde audiază cursuri ale etnografulor și etnologilor Bystron, Frankowski, Moszynski, Poniatowski. După obținerea celor două doctorate la universitatea din Cracovia, în slavistică și în filosofie, zestrea cercetătorului român se va împogâți prin excursii de studii întreprinse de-a lungul anilor la Viena și Praga, Belgrad și Zagreb, Atena, Sofia.

Tipărește prima carte, în polonă, la Cracovia în 1933.

În vălmășagul refugiuului, omul acesta, avînd familie cu trei copii, ce i-ar fi putut monopoliza întreg interesul, a dus un tren

de cărți ale Universității din Iași în Ardeal, le-a încărcat, descărcat, transbordat și a pierdut o singură ladă la Alba Iulia — cea care conținea propriile manuscrise, fișe, însemnări.

Cu o tărie de caracter pe care puțini o au, Petru Caraman a găsit în el puterea de a reface aproape totul de la început, apoi de a birui vicisitudinile și de a munci mai departe. Afară de teza de doctorat ridicată la dimensiuni masive (600 pag.) și studiile sau recenziile din periodice, la moartea sa, savantul

putea fi util și filologului, îndeosebi cele din domeniul antroponomastice și balcanice pentru a argumenta originea greacă a baladelor și difuzarea ei de către românii macedoneni.

În Cîntecul nunului. Din perspectiva originii, genezei și a funcției sale — contribuție comparatistă la studiul epicii populare în versuri —, se opinează pentru varianta sîrbă ca tip primar și încă „Avem a face aici cu un răsunset al tradițiilor cavaleresti, specifice cu deosebire evului mediu. Ne gîndim firuște, la o influență italo-dalmatină” (p. 246).

În sfîrșit, al patrulea studiu din volum, *Asupra originii și genezei unor balade populare sud-est europene*, avînd ca subiect fapte extraordinare, propune o despărțire a baladelor cu astfel de subiecte în (a) pur fantastice și (b) fantasticorealiste sau mixte. Soarele și luna este exemplu tipic, la români, de baladă pur fantastică și este considerată cea mai veche creație epică în versuri a folclorului nostru.

În toate cazurile, nu printre lucrurile special urmărite în ordinea demonstrațiilor, observațiile complementare, și Petru Caraman numai enunță, fără a-păsare, în contextul lor tematic est-european baladele românești luate în studiu au clasă estetică și-și depășesc net corespondentele. Savant de formație enciclopedică, Petru Caraman este preocupat de aproape toate aspectele culturii populare. Erudiția aplicată, talentul de comparatist, bogăția argumentelor și rigoarea clasică a demonstrațiilor sînt doar cîteva trăsături ale scriiturii sale. Opera lui Petru Caraman este de multe ori exemplară și tipărire ea este un fapt de cultură remarcabil.

T. MIRCEA

P. CARAMAN — Studii de folclor I, Ed. Minerva, 1987.

Integrarea unei opere

avea publicată o singură carte de 110 pag. în limba română; „Datinile românești în limba franceză. Contribuție critică asupra folclorului român în străinătate” — București 1934.

Deschiderea din anii șazeci l-a readus pe savant la întîlnirile specialiștilor, în paginile periodicelor.

Acum, prin strădania perechii de cercetători Viorica Săvulescu și Jordan Dăcu, valorificată de editura Minerva, opera lui Petru Caraman începe să intre în circuitul public.

Cele patru studii ale primului volum au ca obiect al cercetării balade populare și, de aceea, probabil, s-a optat pentru gruparea lor. Trei dintre ele au mai apărut în publicații, dar acestea erau greu accesibile cititorilor.

Contribuție la cronologizarea și geneza baladelor populare la români s-a mai tipărit în Anuarul Arhivelor de folclor Cluj, în 1932 și este mai cunoscut prin interesul stîrnit și replica lui D. Caracostea. Studiul este pil-

liza întîmplări vechi și de a arhaiza întîmplări recente, dar încheie cu următoarea frază: „Credem că studiul monografic al diferitelor balade, analizate atît din punct de vedere al fondului realist ce se poate afla în ele, cît și din punct de vedere genetic, e foarte necesar ca să putem pași pe un teren mai sigur la clasificarea în cicluri și la cronologizarea cîntecelor noastre bătrînești”.

Considerații critice asupra genezei și răspîndirii baladei Mesterului Manole în Balcani a fost gădit ca replică la studiul dr. Petar Skok din Buletinul Societății Științifice din Skoplje (1929) care susținea nașterea legendei cu motivul zidirii într-un mediu de zidarii și crearea și răspîndirea baladei de către românii macedoneni. Savantul uzează de mijloace conjugate: „Căutînd să punem în lumină cîteva aspecte speciale ale subiectului — insuficient sau greșit cercetate —, am crezut că cea mai bună cale spre a ajunge la aceasta e întrebuițarea procedeelelor folclorice secundate de metoda filologică. Scopul urmărit, însă, este pur folcloric oricît rezultatele

Printre bucovineni

(urmăre din pag. I)

după cîteva ani, întîmplarea a făcut ca Emil Panaitescu s-o vadă pe Claudia Saghin pe scena Scalei din Milano și s-o aplaudă frenetic. A revăzut-o apoi la București unde se stabilise ca titulară la Opera Română.

Claudia Saghin n-a fost singura care s-a abătut de la drumul tras de directivele Accademiei di Roma. I-a urmat curînd Haralambie Mihăescu de la Universitatea din Iași. Acesta s-a dedicat lingvisticii și nu istoriei. La Roma a frecventat des Academia Engleză situată peste drum de cea a României, reușind să-și facă prieteni acolo cu ajutorul cărora și-a perfecționat posibilitățile de comunicare în engleză. La vecini intra fără rețineri pentru că unitatea lor culturală ținea întotdeauna ușile larg deschise. Era adăpostită într-un vechi pavilion al unei expoziții britanice de pe vremea. N-avea nici pe departe eleganța și supțea clădirii românești.

Pe lângă Claudia Saghin și Haralambie Mihăescu, și eu am fost unul din aceia care au dezertat de la programul tradițional al Accademiei. Dacă am acceptat să vin la Roma, în loc să plec la Paris, cum mi se propusese, am făcut-o pentru a mă aventura pînă în peninsula Istria, la românii de acolo. Mă interesau atît etnografic, cît și dialectal. Cele două călătorii de studii întreprinse la intervale scurte în solitudine i-nospitalieră a peninsulei de la subsuara Italiei mi-au oferit — cum v-am spus — un material bogat.

— Ce au însemnat pentru dv. „anii romani” 1931—1933? Ce profesori ați avut la facultatea din capitala Italiei? Care era în acea perioadă atmosfera universitară de-acolo?

— Timpul pe care l-am petrecut în capitala Italiei a fost, atît pentru mine, cît și pentru colegii mei, o epocă de aur. Acolo mi-am deschis noi orizonturi, am început să văd lumea de la altitudine a unei sporite înțelegeri, am dispus de termeni de comparație între popoare și am învățat o limbă cu sonorități vocale. Cum Roma e un muzeu în aer liber, am trecut, „pe viu”, prin întreaga ei evoluție milenară, începînd din epoca etruscă și ajungînd pînă în contemporaneitate. Concluzia la care am ajuns e că italienii sînt un popor plin de calitate, deschis la suflet și binevoitor. Ceea ce m-a surprins la ei a fost interesul ce-l au pentru arte, muzică și, în genere, pentru frumos. Nu o dată am văzut băieți de prăvălie călători pe biciclete, ducînd tava cu

plăcinte pe cap și cîntînd arii din Rossini.

Cit prieste profesorii pe care i-am auzit, voluntari, la facultate, aceștia au fost: V. Rossi, Giovanni Gentile și Giulio Bertoni. L-am preferat pe acesta din urmă, pentru minunatele sale cursuri de istoria literaturii italiene, pe care le prezenta cu prestanță, colorat și atractiv. La prelegerile lui nu asistau numai studenții italieni și străini, ci și lume venită din oraș. Ele aveau caracterul unor conferințe de înaltă ținută academică. Dacă nu veneai cu o oră înainte, nu mai găseai loc în bănci. Profesorul era solemn și punctual. Cînd majorodoma facultății îi anunța venirea, publicul se scula în picioare și aștepta să-și facă apariția cu toată condescendența.

La Facultatea de Filologie din Roma se preda și româna. O preda Claudiu Ispesescu, originar din părțile Rădăuților bucovinean. Fac această remarcă, pentru că mai există un Rădăuț pe malul Prutului. Studenții aveau puțini, ca și ceilalți profesori care predau limbi străine de mai mică circulație.

După moartea lui Claudiu Ispesescu, catedra sa a fost ocupată de o italiancă.

— Ați fost colaborator apropiat al lui Leca Morariu. Situația lui de după 1940 s-a răsfîrțat și asupra dv.?

— Da, am avut și eu de suferit de pe urma interdicțiilor de publicare de după acea dată. Dovadă că semnătura mea n-a mai apărut decît în 1959, anul în care am revenit în publicistică. Atunci mi-au apărut și Textele istroromâne în Editura Academiei. Leca Morariu însă, din 1940 și pînă la moarte, n-a mai publicat nimic. Se închistase și nu mai vroia să țină pasul cu vremea, deși G. Călinescu, într-un articol din Națiunea, intitulat *Epurarea epurărilor*, îl citase printre cei ce trebuiau absolviți de interdicție.

— Pentru noi, cei care n-am trăit în epoca respectivă, ostilitatea lui G. Călinescu față de Leca Morariu și față de alți bucovineni — vizibilă nu o dată în scrierile sale — e destul de greu de înțeles. Care sînt de fapt cauzele ei?

— Disensiunile dintre cei doi istorici literari au pornit de la biografia lui Eminescu. Leca Morariu o proiectase în stil mare și-și adunase, în acest scop, o bibliografie bogată. Cînd a început să elaboreze lucrarea, G. Călinescu l-a surprins cu cunoscuta sa Viața lui Mihai Eminescu. Leca Morariu a abandonat atunci proiectata monografie și s-a dedicat vieții lui Ciprian Porumbescu. Și-a intitulat manuscrisul *Israelie* și

Ciprian Porumbescu. Din cele 1.200 de pagini dactilografiate, șase sute constituie conținutul primului volum, apărut în 1986. A fost publicat sub îngrijirea lui Vasile D. Nicolescu, muzicologul. Cît privește ostilitatea lui G. Călinescu față de alți bucovineni, mi-o explic prin faptul că literatura din nordul țării era, în cea mai mare parte, reprezentată de tineri care fuseseră, de asemenea, studenții lui Leca Morariu.

— După ce „Istoria și-a spus cuvîntul”, a mai existat o solidaritate intelectuală bucovineană? Care a fost destinul celor cu care ați alcătuit Buletinul „M. Eminescu”? Cînd v-ați reafirmat ca bucovinean?

— După dispariția, în 1940, a buletinului Mihai Eminescu, colaboratorii lui s-au dispersat. Însă solidaritatea noastră intelectuală a trebuit să dăinuiască. M-am reafirmat ca bucovinean cu ocazia sesiunilor științifice ținute în ultimele două decenii la Suceava și la Bacău, în cadrul cărora am abordat probleme bucovinene. Am continuat apoi s-o fac, colaborînd la anuarul Suceava și în volumele editate de Biblioteca Județeană din localitate. De dată mai recentă, la 22 aprilie 1988, fiind invitat de Academia Română să particip la sesiunea de comunicări de la București am vorbit tot despre Bucovina.

— Totuși, în mod surprinzător, în cartea dv. Studii de literatură (Editura Junimea, 1978), nu ați inclus nici un studiu despre scriitorii bucovineni. Care din ei au, după părerea dv. cele mai mari șanse de a fi reconsiderați critice și reintegrați în circuitul valorilor contemporane?

— În Studii de literatură n-am inclus nici un scriitor bucovinean din două motive. Mi s-a cerut să nu vorbesc despre ei, întrucît sînt

„puțin importanți” și „nu vor interesa”. Al doilea motiv e că pregătesc un volum Scriitorii bucovineni. Încercînd să răspund la întrebarea dv., am să citez doar un nume: Mircea Streinul. După mine, el este un mare nedreptățit. I se reproșează c-a avut o atitudine politică greșită. N-a făcut politică și n-a fost de dreapta, cum susțin unii, pentru că faptele înfirmă asemenea afirmație. Trăia strîmătorat, din pensia mamei. La mine a venit de mai multe ori să-mi ceară să-i fac rost de cîteva lecții particulare. Cum predam și la Liceul nr. 3, l-am recomandat unor elevi cu părinți bine situați. A fost mulțumit. Pe urmă, datorită unor intervenții pe care nu le cunosc, a fost chemat la București, unde i s-a oferit un post la cenzura militară de atunci.

— Urmăriți realizările de azi ale scriitorilor bucovineni? Apar în ele toate firele continuității?

— Firește, le urmăresc cu interes, notîndu-mi particularitățile care-i caracterizează pentru a elabora sinteza literaturii din Nordul Moldovei. Regret că unele din tinerile talente de aici, imediat ce capătă aripi și se ridică la altitudini artistice, își iau zborul spre București. Iarăși un singur exemplu: Vasile Andrușcovici.

— Ce este „spiritul bucovinean”? Cum s-a exprimat acest spirit în literatură?

Datorită vicisitudinilor prin care au trecut, sentimentul lor patriotic e mai accentuat, istoria lor mai dramatică. Au trăit și sub împăratul Austriei. Revedeți-i! Sînt harnici, pricepuți și iuți la minie. Țin la tradiție, la familie, la prieteni. Cîntea și omenia sînt unele din caracteristicile lor principale. Literatura lui Ion Grămădă, a lui Mircea Streinul, a lui Traian Chelariu, a lui Eusebiu Camilar conține aceste note definitorii.

O seară trecătoare

(urmăre din pag. IV)

ne că nu-l vede nimeni și se descheie la palton. „Vezi, de-aia e bine să nu se pricască omul”. Doctorișă îl sperie degeaba cu hepatita ei. Vecinul pe care-l trăsese de limbă îi spusese că în cazuri de astea te simți foarte rău. Ori simptomele pe care le înșirase nu-l

incercaseră pînă acum. Sigur, nu avea nimic. De ce să se teamă? Trase aer adînc în piept și-și continuă plimbarea. După o oră intră în casă și închise ușa. Se descălță alene, se dezbracă și intră în sufragerie. Ochii îi căzură pe calendarul înfipt într-un cui nou, strălucitor, altul decît cel pe care-l folosisese el cu un ceas înainte.

CONSTANTIN SEVERIN

Vibrație de toamnă

toamna cuvîntul lumină se deformează și fumează în manuscrise galactice orașe cu mulțimi afazice

— tangaș în luciul unui măr —

prăjitorul de vinete cristalizează un abur cu mii de învelșuri ovoidale prin care miini străine-și lichiefiază țesutul originar pe balustrada cuvîntului toamnă

trupul tău în cadrul ferestrei din bucătărie vibrează cum pelicula nocturnă de febră a nevăzutului

toamna armonia morții e vie

Dansul

dansa cineva în haloul luminescent ce idograme cinetice întruchipau miinile și coapsele cristalizînd o muțenie șiroind de voci

muzica tocea muchiile dintre corpuri și cuvinte ochii din creierul extraplax al umbrei în care cădeam îmbrățișați în savuroasă dispariție

dansa cineva în haloul de octave mișcările-i fluide ca hîrtia de bibliie extrăgeau din somnul comun un peisaj cu urme de globule albe și roșii albe și roșii

Jocul părărilor

Lui Constantin Noica

plouă peste parbrizul anti-șoc pe acoperișuri statistice și-n scuiptările pentru singe ale imaginației

plouă cu o rafală de pierderi către mine pleoapele roșii mi se desfac în orbe-nțîmplări ce nu a căderea de-a fi

plouă peste pistele cu certitudini interșanjabile și-n poemul cu centură de siguranță asfixiat de cerneala maternă

— memoria se pliază pe ea însăși —

alerg sub narcoza unui vers mișcat de modulațiile fătului alungit în nebulosa ființei

plouă și nu am căderea și nu am căderea de-a fi

Salamandra

era corpul unei priviri în idiom al nemîșcării o pată de gravitație în literele răcoase ale zidului o virgulă cimentată în lumina verde — olive

eram trecătorul cu mers negru urmărit de acea imagine sub narcoză emanație a absenței ce se cere împlinită ca un perete unde nervii imaginează înspăimîntătorul disegno interno dintre eu și tu

Terminal

bătrînul își bea cafeaua la automatul bibliotecii lăsînd apoi să-l spîntece din propria-i depărtare intimitatea cuantică a filelor

împrăstie scrumul țigării într-o propoziție siderală

e un mesaj ce va fi fost să fie ori nefiindu-l este cum să-i desprinzi vocalele centrifuge din filigranul informateriei

— mașina de scris și umbra mototolită a vocii sumbra inocență din curbura cuvîntului viață într-un amurg evoluînd în putrede fructe —

mîinile cu pielea rulată pe ecranul sfîrșitului îi înserează radioactiv în evenimente singure ca larva imaginației în spațiul negru singur cu respirația-i de predicat morbid

veni-ne-va trupul dintr-o limbă moartă o miliardare de literă poate întoarce visul în descompunere pe partea cealaltă mine de altădată

Mari oameni despre Marea Unire

Făurirea statului național unitar român, proces desăvârșit la 1 Decembrie 1918, „a fost, după cum se subliniază în Programul partidului, rodul luptei maselor largi populare, muncitorimii, țărănimii, intelectualității, a cercurilor înaintate ale burgheziei, a principalelor clase și păturii sociale ale societății, opera întregului popor, a întregii națiuni”. La realizarea acestei opere o contribuție de seamă și-au adus-o cărturarii și marii gânditori ai neamului românesc de pretutindeni, ce nu au prețuit să facă istorie, dar și să o scrie.

Paginile de jurnalistică, memorialistică, discursurile roșite în acele clipe hotărâtoare ar putea constitui o antologie de rară frumusețe etică, cu incontestabile valențe educative pentru toate generațiile. Gîndurile așternute pe hîrtie, izvorite din așteptările acum izbăvite sînt de o adîncă sinceritate și încercate de luciditate. Ele erau, după cum declara un mare om politic, expresia unei „clipe de fericire atît de mari, încît rîscumpără veacuri întregi de suferințe”.

Niciodată „n-a încăput atîta fericire între hotarele țării ce s-a chemat cîndva Dacia Felix”, ca atunci la 1 decembrie 1918. Continuînd rîndurile lui Al. Vlahu-

ță scrise cu emoțiile și bucuriile clipelor trăite, cităm și cîteva pasaje din articolul său publicat în revista „Dacia”. „Mai înainte, cînd din răzluitele țînturi veneau aici în țara cea liberă, frații noștri... ziceau, cu lacrimi în glas: „Am venit la voi”. Și tot așa ziceam și noi cei de aici, cînd ne duceam să-i vedem la ei acasă, în țara cea robită, pe pămîntul sfînt al sfințelor lor îndurări. Iată că, în sfîrșit, a sosit și ziua cea mult așteptată și cu multă durere plătită, cînd ori unde ne-am afla, în București, în Alba Iulia... să putem zice cu toți: „Sîntem la noi”. Dar pentru a ajunge la această clipă a „strălucitei biruinți”... au stat legiunile de muncenici, toată oastea nevăzută a trecutului nostru a stat mereu sub arme la Jiu și la Mărășești, căci pentru orice izbindă mare, morții unui neam se scoală și luptă umăr la umăr cu cei vii... Jertfele neamului sînt florile care se aruncă în calea dreptății. Între cele pe care le aruncăm noi azi în calea dreptății noastre, sînt și florile culse pe Cîmpia Turzii”, încheie poetul.

Conștiința unității naționale, izvorită din simțămîntele maselor populare, luptele pentru independență și unitate națională purtate de-a lungul secolelor au

pregătît pas cu pas, cu perseverență, anul 1918, cînd toate provinciile românești s-au reunit într-un stat național unitar și independent. La acest proces legic au contribuit și generații întregi de cărturari, de la vecheii cronicari care, vorbind de locuitorii Moldovei, Munteniei și Transilvaniei, subliniau, cu veacuri în urmă, că „toți de un neam sînt” și „dintr-o ființă au izvorit și cură”. Pentru a ajunge însă la Marea Unire, de la spusa bătrînilor cronicari au trebuit să treacă secole. În această luptă statornică s-au înălțat columnele istoriei noastre într-o continuă spirală în care eroul luptei este întregul popor român. O subliniază și o recunoștește toți cei care au participat la momentul Unirii din 1918.

Animate de vibrante discursuri, între care nu lipsesc înflăcăratele cuvinte ale lui N. Iorga sau Barbu Ștefănescu Delavrancea, masele populare au reprezentat forța ce a îndeplinit cerințele acelui moment istoric. Între cuvîntările de atunci evocăm aici numai un fragment din discursul profetic al istoricului bucovinean I. Nistor, roștit în vara anului 1917: „Mergeți, mergeți batalioane românești de împlîntați steagul neamului pe ruinele din Suceava, mergeți și vă închinați la Putna, mergeți și înfingeți pajura românească la Alba Iulia.” Și într-adevăr, nu peste mult timp, la Alba Iulia s-a împlîntuit mărețul act al dreptății.

Contemporanii, cei care au făcut istoria și au scris-o încă în acele clipe fierbinți ale luptei pentru realizarea vi-

sului secular, au remarcat — prin glasul lui Vasile Goldiș — că: „România Mare nu este creația partidelor politice sau a armatei, ci a evoluției istorice, ce nu poate fi oprită de nici o forță umană”. Dacă aceasta era convingerea unui om politic, care a avut un rol deosebit în înfăptuirea unirii, convingerea sa nu este singulară. „Autorul marii fapte rămîne totalitatea unui popor, autorul adevărat va rămîne mereu anonim, fiind însuși poporul român în totalitatea lui, cu energiile lui din trecut, cu toți semănătorii de prin veacuri, cu toți dascălii și apostolii de ieri, cu întreaga jertfă a unei din generațiile sale”. Sînt gîndurile lui I. A. Gîrbiceanu, participant la actul Unirii și fidel observator al realităților vremii sale.

Întreaga intelectualitate românească, cum era și firesc, s-a pus, alături de ceilalți, în slujba îndeplinirii idealului de unitate statală a tuturor românilor, subliniindu-se mereu că realizarea acesteia a fost opera întregului neam. „Unirea, afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a fost încununarea victorioasă a luptei seculare duse de cele mai înaintate forțe ale poporului român din Moldova, Muntenia și Transilvania, de cărturarii și marii gînditori ai neamului, a activității desfășurate de elementele revoluționare, de militanții socialiști, a aspirațiilor și voinței întregului popor român”.

Ion SUCEVEANU

Ion Luca și aspirația spre universalitate

Sînt, în ampla creație dramaturgică a lui Ion Luca, trei piese de teatru cărora le-a suris, la un moment dat, șansa unei cariere internaționale, dramaturgul încercînd, pe cont propriu, să le asigure condițiile unei anume circulații și notorietăți peste hotare. Debutînd pe prima scenă a țării, în anul 1933 (nu fără succes, din moment ce în anul următor l-a fost decernat Marele Premiu al Teatrului Național), cu drama *Tuda din Cariot*, Ion Luca și-a văzut, pînă în anul 1947, tipărite vreo zece piese de teatru, unele reprezentate, la vremea lor, pe scenele din București, Iași, Cluj, Bacău. Concomitent, autorul, aspirînd la accesul în universalitate s-a preocupat și de traducerea unora dintre producțiile sale dramaturgice în limbi de largă circulație sau cu tradiții culturale incontestabile pe mapamond. Cele mai multe traduceri — în limbile franceză, engleză, germană, greacă, italiană — i-au fost rezervate dramei *Femeia cezarului*, inspirată din istoria Bizanțului. Pentru alte două — *Femeia, fiica bărbatului* și *Morișca* — avem la dispoziție cîte o singură traducere: în limba franceză și, respectiv, germană. Acesta fiind bilanțul demersurilor întreprinse de Ion Luca spre a-și vedea piesele favorite ajunse și pe alte meridiane culturale ale lumii, rămîne de constatat care au fost urmările unor atare tentative. Informațiile ne provin, în această privință, deocamdată, doar dintr-o singură sursă publică: interviul acordat de dramaturg, în anul 1944, săptămînalului „Bis”, de unde excerptăm următoarea secvență: „...Ion Luca numără, printre certificatele sale cele mai valoroase, cîteva aprecieri ale diverselor personalități culturale străine. Astfel, teatrul *Iosefstadt* din Viena, condus de Max Reinhardt, referă în 1937 despre piesa *Femeia, fiica bărbatului*, tradusă în limba germană, spunînd că lucrarea prezintă un talent dramatic neîndoielnic și un dialog interesant. Iar directorul cultural Mansion al Casei de editură londonează Harry, „na dintre cele ma mari din lume, afirma, în 1938, despre *Femeia cezarului*: «Este alcătuită din scene de înaltă factură dramatică, ceea ce mă face să-mi reamintesc de Athalia» (de Racine). O altă sursă, pînă acum necunoscută, o constituie un set de scrisori din arhiva scriitorului (păstrată la Muzeul Județean Suceava) ce atestă, peste ani, interesul a doi dintre traducătorii piesei *Femeia cezarului* (Anton Mystakide și Alice V. Wise) pentru destinul public al acestei drame și, implicit, pentru autorul ei.

Semnificativ rămîne faptul, susținut de conținutul scrisorilor, că o anumită preocupare a continuat să se mențină un timp, în Grecia și în Anglia, pentru piesele lui Ion Luca.

În precuvîntare la ediția a doua a poemului dramatic de factură mitico-filosofică *Amon-Ra*, Ion Luca afirma: „Vremea este prețioasă fără greș a lucrurilor și înălțătoarea trudei dirze și cinștite”, pentru că „numai în tovarășia ci oamenii sînt răsplătiți”. Avem motive să credem că astfel de aserțiuni stau și sub semnul premoniției și poate că scrisorile pe care le reproducem în continuare vor constitui, în felul lor, un impuls de bun augur în valorificarea corespunzătoare a opereii lui Ion Luca.

Nicolae CARLAN

Prea stimate Domnule Luca,
Vă scriu aceste cîteva rînduri cu o explicabilă emoție. De opt ani de zile, războiul și împrejurările neomenești ne-au despărțit. Eu am trăit tot timpul în Grecia și numai în 1918 (sic!) am izbutit să calc, pentru cîteva săptămîni, pămîntul carpatic. Deseori m-am gîndit la D-voastră, la teatrul dv., la traducerea *Evdochiei* (care din 1945 se află de pusă la teatrul Regal din Atena) și la sindrofiile noastre boeme ori de cite ori dai prin București. Ultima dată ne-am despărțit prin cartierul Rahovei. Iar acum cîteva zile, trimițîndu-mi ai mei cîteva reviste din București, am citit cîteva păreri de ale lui Tudor Argehezi despre noul dv. succes scenic. Dacă nu mă înșel: *Salba reginei*? sau altceva? Bucuria mea de a regăsi numele Dv. e mare. Și deci nu știu dacă aceste rînduri vor ajunge în mîinile Dv., deoarece nu-mi mai aduc aminte de adresa Dv., dau acestei regăsiri înțelesul fericit de reîntîlnire, — dacă s-ar putea, poate tot în cartierul Rahovei! Prin urmare, aștept semnul confirmativ, fără să-mi ascund speranța că în curînd vom citi *Salba reginei* sau ultimul succes pe care de pe acum mă pregătesc să-l îmbrac în hlamidă elenă. Funcționează la Atena un Teatru de Atelier, foarte serios, în care am speranțe de reușită. Cine stie? Teatrul Regal, unde sărmana *Evdochia* își pierde zilele așteptînd, e înflăntit de duhuri și armuri politice, de la care zadarnic așteptăm simpatie.

Aceasta pentru început. Vă urez multă sănătate, spor la muncă și o cit mai frumoasă reîntîlnire cu cel care nu vă uită,

Anton Mystakide
Str. Yperidu 18 a Athenes 1, Grece
Pe pic, în mînsat:

Pentru Dl. Factor Poștal.
În caz că Dl Ion Luca nu se află la Bacău, rog călduros a se adresa prezenta la redacția „Revistei Fundațiilor Regale”, Bd. Lascăr/Catargiu, 39, București, cu rugămîntea de a fi anunțat. Cu mulțumiri,

A. Mystakide
27 iulie/1958

Mult stimate Domnule Luca,
Cel care semnează aceste rînduri este un prieten al domnișoarei Alice V. Wise, traducătoarea în limba en-

gleză a piesei dvs. *Evdochia*, și vă scrie din însărcinarea ei.

Miss Wise, care se află în prezent în Anglia, locuiește la Londra, (LANGLAND GARDENS, 10, LONDON, N. W. 3) dorește să încerce să valorifice traducerea *Evdochiei*.

Zilele trecute mi-a cerut să vă caut pentru a vă ruga să binevoiți a-i trimite o scrisoare prin care s-o autorizați să trateze în numele dvs. reprezentarea, adaptarea radiofonică etc. a traducerii piesei dvs. *Evdochia* în Anglia, confirmîndu-i totodată că cîncizeci la sută din drepturile respective ce s-ar realiza îi revin ei în calitate de traducătoare. Miss Wise vă roagă să-i trimiteți această scrisoare de urgență. Fie că îi veți scrie direct, fie că veți dori să-i transmiteți un scrisoare, vă rog să-mi dați și mie de știre.

La nevoie, cred că dacă aveți neîlmuriri aș putea și aș dori să vă fiu la îndemînă. Cu deosebită considerație,

Ioan Comșa
București, str. Mintuleasa, 12,
telefon 36570 / 62498

ION LUCA

Vatra Dornei

Strada Parcului, 37
3 septembrie 1958

Stimată Dnă Wise,
Am fost profund mișcat să aud că nu m-ați uitat, atît pe mine cit și eforturile noastre comune privind traducerea /piesei de teatru/ *Evdochia*, de-acum citi ani în urmă.

Îmi amintesc că încă din 1940 v-am dat o autorizare scrisă să negociați în numele meu cu orice producător, editor etc. punerea în scenă, publicarea, difuzarea /la radio/ etc. a *Evdochiei* în traducerea Dv., reîntîndu-vă cîncizeci la sută din drepturile convenite. Natural, această înțelegere se menține și sînteți autorizată să mergeți pînă la capăt cu negocierile.

Doresc să vă atrag atenția asupra faptului că în ceea ce privește reprezentarea piesei — numai reprezentarea — uzanțele internaționale și legea prevăd că autorul piesei să primească un beneficiu garantat de cîncizeci la sută din rețetă. Aceeași /lege/ prevede că traducătorul poate obține o cotă mai mare din încasări decît autorul. Mi-ar plăcea foarte mult să aud că, lansînd piesa mea, v-ați asigurat, pentru Dv., o sumă substanțială. Dv. mi-ați face un serviciu:

Leca Morariu — corespondență

Publicăm mai jos, scrisoarea elogioasă, inedită după cît credem, pe care i-a trimis-o, lui Leca Morariu de la Londra, dr. M. Gaster, la primirea (prin intermediul filoromânului A. R. Wright) lucrării *Războiul Troadei*. Datată 6 mai 1924, scrisoarea se păstrează, în copie dactilografată, în colecțiile bibliotecii de la University College din Londra și se constituie într-o discuție de specialitate asupra vechii literaturi scrise românești (origine, circulație, copii etc.), *Istoria Troadei* în cazul de față, de care însuși Gaster se ocupase anterior. De altfel, chiar M. Gaster a fost, alături de B. P. Hasdeu, creatorul, la noi, al acestei discipline, prin a sa *Literatură populară română* (1883), a cărei reeditare (sugerată și în scrisoarea de față) a pregătît-o vreme îndelungată, fără însă a-și putea duce planul pînă la capăt.

Tot în ideea acestei reeditări, Gaster îi cere lui Leca Morariu și alte lucrări ale sale din domeniul literaturii populare scrise, trimițîndu-i, în schimb, „volumul basmelor române” pe care acest mare învățat originar din România le-a tradus și publicat în englezește, însoțite de măiestrele ilustrații ale unui „zugrav englez”.

Virgiliu FLOREA

193, Maida Vale,
London, W. 9.,
6th May 1924

Stimate D-le Morariu,

Mă grăbesc a-ți mulțumi călduros pentru bună-voința ce ai avut a-mi trimite frumoasa d-tale publicație *Războiul Troadei*!). Îndată după primirea cărții, D/1/ (Wright) mi-a înmînat-o și am citit-o cu multă plăcere. Îmi pare bine că s-a descoperit încă un text al poveștii și că s-a publicat îndată și într-un mod așa de satisfăcător cum l-ai făcut d-ta?).

Problema izvodului, ridicată de mine, nu se va desluși pînă cînd nu vom avea tot *Hronograful* publicat, pe care eu l-am atribuit unui P. Danovici, care l-a alcătuit pe la anul 1650 (v. *Chrestomatia* mea, vol. I, p. 345) și despre care am vorbit în *Is-*

torie literaturii române, în Grüber's Grundriss“). Numai după un studiu amănunțit al izvoarelor celui *Hronograful*, ne vom putea da seama și despre obîrșia adevărată a poveștii de față. În tot chipul, foarte bine ai făcut de a publica acel text. Deosebiri între Ms. Popovici și celelalte se explică ușor prin faptul de obște recunoscut, de mine și de alții, cum că copiii textelor populare nu se sfiau de a manipula textul cum le plăcea mai bine, cînd adăugînd, cînd scăzînd, căci scriau numai pentru plăcerea lor și nu pentru a da în vileag ceea ce scriau.

Pe coperta cărții d-tale, eu văz că ai dat la lumină și alte texte importante. Dacă ai putea să mi le trimiteți, m-ai îndatora foarte mult. Eu, de cînd am publicat a mea *Lite-*

ratură populară, am tot adăugat la volumul meu tot materialul, atît românesc, cit și străin, care se lega de acea literatură. Am trecut, în exemplarul meu, tot ce am aflat, și acum voi trece și publicația d-tale a războiului, precum și informația despre „Kir împărat”, care, din fericire, s-a păstrat de asemenea în m/anuscrit/sul popei Popovici. Păcat că lipsește începutul, dar tot e mai bogat decît crîmpeul m/anuscrit/s pe care l-am cunoscut eu. Și cu toate că *Santipa* se află tipărit, totuși un m/anuscrit/s e de valoare pentru cercetarea istoriei și răspîndirii unui text popular“).

Cu aceeași poștă, îți trimet volumul basmelor române traduse de mine în englezește și ilustrate cu măiestrie de un zugrav englez“), care a lustrat cu inspirația românească ce i-am dat“).

Primește, încă o dată, mulțumirile mele cele mai călduroase și expresiunea nădejdei că vei urma cu spor drumul ce l-ai apucat și că vei îndatora încă mult pe acei care au dor și dragoste de vechea literatură românească.

Devotat,
/Dr. M. Gaster/

D-lui L. Morariu,
„Junimea literară”,
Strada Tomașciuc, no. 2,
Cernăuți

NOTE

1) Cf. Leca Morariu, *Războiul Troadei* după codicele Const. Popovici (1796). Cu 7 clase. Reprodusă din „Glasul Bucovinei”, VI (1923), Cernăuți, Institutul de Arte Grafice și Editură „Glasul Bucovinei”, 1924.

2) Arthur Robinson Wright, director la „Patent Office” din Londra, editor, multă vreme (1912—1931), al revistei „Folklore”, vicepreședinte și apoi președinte (1927—1928) al Societății englezești de folclor, care-l scria lui Gaster, la 3 mai 1924, că îi trimite „o revistă primită, pentru Dumneavoastră, din Cernăuți”.

3) Aluzie, probabil, la faptul că Leca Morariu a completat textul din manuscrisul copiat de Constantin Popovici, cu fragmente din textul publicat de Gaster în limba germană, sub titlul *Die rumänische Version der trojanischen Sage*, în „Byzantinische Zeitschrift”, III (1894), p. 528—552.

4) Cf. M. Gaster, *Geschichte der rumänischen Literatur*, în Gustav Grober, *Grundriss der romanischen Philologie*, vol. II, partea a III-a, Strassburg, 1901, p. 380—382.

5) Era vorba de vol. *De la noi. Povești bucovinene...* cu prefață de N. Iorga, Ed. a III-a, Cernăuți, 1920, operă premiată de Academia Română în sesiunea din 1921; *Un nou manuscris vechi: Isopia voronețiană*, Cernăuți, 1922; *Codicele pătrăușan și asasinarea lui Grigore Ghica*, Botoșani, 1922; *Ce-a fost odată*. (Din trecutul Bucovinei), Cernăuți, 1922; *Frăținii Eminescu*, Cernăuți, 1923.

6) Deși s-a ocupat de mai multe ori de *Istoria Sandipii filosoful* din manuscrisul lui Constantin Popovici (cf. Mihai Moraru, *Cătălina Velculescu, Bibliografia analitică a cărților populare laice*, parte a II-a, București, Editura Academiei R. S. România, 1978, p. 435). Leca Morariu n-a publicat decît fragmentar acest roman popular, în a sa *Din Sandipa filosoful al codicelui C. Popovici*, în „Bibliotecile noastre”, III (1926), nr. 1, p. 1—2, în care „reproduce — spun autorii de mai sus — pilda a doua a celui de-al doilea filosof”.

7) Cf. *Children's Stories from Rumanian Legends and Fairy Tales*. By M. Gaster, Ph. D. Late President of the English Folk-Lore Society etc. Illustrated by C. E. Brock, R. I., London, Raphael Tuck & Sons, Ltd., /1922/.

8) Era vorba, între altele, de albumul *La Roumanie en Image*, oferit lui Gaster de Legația României de la Londra, ca și, se pare, de obiectele de artă populară românească din colecția personală a marelui învățat.

Heralzii

Se lasă inserarea
și ne apar la porți
heralzii fără nume,
fără de neam și soartă
și surlele lor strimbe înaltă către bolți
lung mugetul pustiei gonind spre-o mare
moartă.

Vin din neant,
din silve,
din tencbre
Cu platoșă de zgură și sufletul amar
să soarbă neuitarea și sufletul din vorbe,
la pod și la răscruce să ceară vamă iar.
Se lasă inserarea
și vinturile reci
adună-n val nisipul — tot dune,
dune,
dune
acoperă trudite vechi urme pe poteci
și de se poate plînge
nu se mai poate spune
La mesele tăcerii
făclia nu s-a stins —
alătura de pită — cartea Măriei Sale
adună și copiii și cei cu părul nins
cînd „Sara pe deal buciului sună cu jale”
Stau toți în așteptare,
plătindu-și viețuirea
cu lacrimi și sudoare,
cu cîntece și dor
și uneori aud adînc zvîcnirea
inimii Lui bătînd în pieptul lor.
Iar cînd uitarea ține să învingă
colindele cu „Mări Leru-i ler”

lui Mihai Eminescu

doar inima aceasta sîngerîndă
ne mai deschide-o poartă către cer.
Se lasă inserarea
și ne apar la porți
heralzii fără nume,
fără de neam și soartă
și surlele lor strimbe
înaltă către bolți
lung mugetul pustiei
gonind spre-o mare moartă.

Cît inima Lui bate în piepturile
noastre,
își caută izbînda și locul,
în zadar.

heralzii fără nume,
fără de neam și soartă
cu platoșă de zgură
și suflet amar

Valeriu MATEI

Elegia

trandafirului urbanizat

Trandafir cu guturai,
Trandafir transfigurat,
Ai miros scăzut și, vai,
Te-ai în-dus-tri-a-li-zat!

Azi mai mult proprietar
De parfumuri,traficant,
Mai visezi în nopți de jar
Floarea-cea-de-diamant?

Cînd în vîntul de april
Te-mbătaie de ideal
Și erai cel mai fragil
În tot regnul vegetal;

Și visai să fii, să fii
Numai cosmos, numai duh,
Să-ți înalți, în reverii,
Carnea toată în văzduh!

Erai Prințul-din-candori,
Cum romantie și naiv,
Că și iarna uneori
Înflorea demonstrativ.

Oh, pe-atunci te destrămai
În mici flăcări de mister,
Te purta în seri de mai
Poezia la rever...

Azi, în sfere vindecate,
Stai într-un peisaj de var

Arcadie SUCEVEANU

Sînt solul...

Sînt solul iubirii ce vine
Acum, să aduca scăpare.
Din ghearele urii barbare,
A celor ce-o află prin mine

Așa, cum au toate un capăt,
Și numai iubirea nu-l are,
Eu vreau să o știți fiecare,
Căci numai prin voi o recăpăt

Cînd stau nouri negri s-atace
Un suflet ce n-are hotare
Că același e-n toți și mă doare
Ne apără norul de pace.

Sînt solul iubirii curate,
Un strop din esența ei pură,
Departate de pîmînt și ură
De rău și minciună departe.

Nina JOSU

CONSEMNAȚII

● Manifestări politico-educative

Specialiștii Muzeului Județean Suceava au desfășurat în perioada estivală o bogată paletă de acțiuni menite să contribuie la educația politică, patriotică, estetică a colectivelor de oameni ai muncii de la orașe și sate.

Cele peste 50 de conferințe și simpozioane au marcat evenimentul central al perioadei — a 44-a aniversare a Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, prin dezbaterea unor teme precum: „23 August — moment cu adînc semnificații în istoria României”, „Cîntările Epocii Nicolae Ceaușescu”, „Suceava pe coordonatele dezvoltării economico-sociale în anii Epocii Nicolae Ceaușescu”, „Suceava — trecut și prezent glorios”.

Bilanțul estival este doar parțial prezentat, specialiștii muzeului fiind implicați din ce în ce mai mult în activitatea de educație a maselor din județul nostru și prin alte acțiuni, ca de pildă expoziții urmărind valorificarea patrimoniului cultural, mese rotunde etc.

● Premii

● La festivalul folcloric interjudețean „Cîntecele munților”, ediția a VII-a, organizat de Muzeul Satului și al Tehnicii Populare din municipiul Sibiu, competiție la care au participat 44 de formații, reprezentînd 32 de județe ale țării, mesagerii artiștilor amatori din județul nostru, de această dată Ansamblul de cîntece și dansuri „Bulada” al Centrului de Cultură și Creație „Cîntarea României” din orașul Fălticeni, întrunind aprecierile unanime ale juriului și publicului (peste 11 000 spectatori), a obținut premiul special al Asociației Folcloriștilor și Etnografilor din Sibiu, premiul Opiniei Publice, diploma de onoare și placheta festivalului pentru autenticitate și măiestrie interpretativă. Realizatorii spectacolului (obiceiuri la nuntă): Răzvan Vrabie, Mircea Moisa, Mircea Stoleru.

● Evoluind pe scena sărbătorii folclorice interjudețene „Trandafir de la Moldova”, ediția a XXII-a, de la Strunga — județul Iași, la care au participat formații din 17 județe, artiștii amatori de la Centrul de Cultură și Creație „Cîntarea României” din satul Comănești, comuna Botosanu, au fost distinsi cu premiul I și trofeul festivalului — pentru formațiile de dansuri bărbătești și mixte (instructor: Filip Constantinescu) și cu premiul special al juriului pentru surorile Itimția și Salomeea Leșan, interprete de muzică populară (Aurelian Ciornei)

● In memoriam

Nu de mult s-au împlinit 100 de ani de la nașterea prof. univ. dr. Virgil Tempeanu, scriitor și reputat germanist. Născut în Focșani, la urma școlii primară și Liceul „Nicolae Bălcescu” din Pitesti, unde se mutase familia, tatăl său fiind funcționar la C.F.R. Aici este apreciat ca un elev de excepție, iar în clasa a VIII-a liceală, datorită și înclinațiilor sale literare, i se încredințează conducerea revistei școlare „Junimea”.

Inscris la Facultatea de Litere și Filosofie din București, o absolvă cu rezultate excepționale. A fost studentul lui Titu Maiorescu, iar în timpul studiilor — ales primul președinte al „Societății Studenților Germaniști”. În 1913 este numit ca profesor la Gimnaziul „Alec Doinici” din Fălticeni, dar va preda și la școli secundare din localitate. În 1918/19, este numit directorul Școlii Pregătitoare de Învățători, care a funcționat la Baia în locul Școlii Normale temporar desființate. Mulți ani a fost directorul și sufletul acestei școli (reînființată), pe care a menținut-o, împotriva vicisitudinilor vremii, pînă în 1930, cînd s-a desființat definitiv.

La Liceul „Nicu Gane” din Fălticeni a avut ca elevi pe viitorii oameni de seamă: acad. Petru Jitaru, artiștii populari Gr. Vasiliu-Birlic, Jules Cazaban și Ion Irimescu; pe Horia și Vasile Lovinescu, Anton Holban, Aurel George Stino s.a. În 1936, devine membru al Societății Scriitorilor Români, al cărei președinte era Liviu Rebreanu. La această dată Virgil Tempeanu era un recunoscut publicist pe tărîmul literelor românești. Eruditul profesor s-a remarcat și prin numeroase traduceri din limba germană: Cîntecul Nibelungilor, Gudruna, Medea și Sapho (jucată în premieră pe țară la Fălticeni, cu Agatha Birescu și clasa ei de teatru de la Iași), Ifigenia în Taurida, de Goethe s.a. Nicolae Iorga l-a socotit cel mai bun traducător, la acea vreme.

Împu de două decenii (1913—1934), Virgil Tempeanu a impulsiona și activitatea culturală din orașul Fălticeni și din cuprinsul fostului județ. În 1934 este transferat la București, unde-și susține teza de doctorat: Cîntecele de cruciată ale lui Walter von der Vogelweide, cu „magna cum laude”, avînd ca îndrumător pe Simion Mîndrescu, care la ieșirea sa la pensie, îl va desemna locțiitor la catedră.

O perioadă (1935—1937) este lector de limba română la Universitatea din München, după care, revenit în țară, va ocupa rînd pe rînd funcția de lector la Academia Comercială din București, conferențiar la Școala Politehnică, profesor la Universitatea din Iași și, în fine, la Facultatea de Litere și Filosofie din Capitală.

În anii din urmă, Virgil Tempeanu își continuă activitatea de publicist, fiind membru titular al Uniunii Scriitorilor din R.S. România. Dă la lumină traduceri din literatura țărilor de limbă germană, apreciate de critica de specialitate (Zoe Dumitrescu-Busulenga, semnează prefața la Cîntecul Nibelungilor, București, 1964, EPLU).

După pensionare, scriitorul se retrage la Buftea, într-o casă particulară, înconjurat de bogăția cărților din bibliotecă sa și de tablourile renumitului pictor Rudolf Schweizer-Cumpăna, cumnatul său, vizitat de numeroși cărturari prieteni și foști elevi.

La 11 mai 1985, trece în lumea umbrelor, lăsînd în urma sa o operă vastă, ce-și așteaptă încă cercetătorii.

¹ Vlad Nicolae și T. Popescu, Monografia Liceului „N. Bălcescu”, Pitesti, 1966, p. 38—39.

² Scriitorul Virgil Tempeanu, omagiu la 50 de ani, Fălticeni, Tip. Bendit, 1933.

Constantin ILIOAIA

REALIZATORI: Ion BELDEANU, George DAMIAN, Viorel DĂRJA, Ion CARP FLUERICI, Mihail IORDACHE, Gh. LUPU, Marcel MUREȘEANU, Ion PARANICI, Victor Traian RUSU, Mircea TINESCU, Alexandru TOMA
Secretariat: Eugen DIMITRIU
Tehnoredactare: Valentin MILICI

Comitetul județean de cultură și educație socialistă Suceava

CADRAN

literatură și „literatură”

Tema jurnalului (ca literatură) continuă să se mențină în actualitate. Abundența argumentelor puse în circulație în ultima vreme (vezi și „Caietele critice”) vrea să dea cîștig de cauză zeloșilor săi susținători. De altfel respectiva specie (jurnalul) înfloréște ca un cîmp de rapiță prin romanele noastre, de cîțiva ani încoace. Există autori care s-au „specializat” în romane-jurnal, grăbindu-se să-și valorifice „în chip superior” pînă și caietele de însemnări juvenile. Și uite-așa, nu deschiți bine o carte și te pomenești înotînd prin banalități de existență particulară pigmentate pe ici, pe colo cu mici picanterii, care oricum nu pot și nici n-au ce salva. În acest context atrage atenția recenta intervenție a lui Eugen Uricaru (Ateneu nr. 8). Cunoscutul prozator se arată mai degrabă mîhnit decît iritat față de fenomenul în cauză. Și pe bună dreptate. Pentru că înainte de

orice „această trupă de frontieră”, cum îi numește E. U. pe imprincipiatii condeieri, a pătruns cu trufie în arena literară lăsînd impresia că „Troia literelor este ingenuncheată și la îndemîna” oricui. Ce poate fi mai comod decît să utilizezi consemnarea nădă după formula „totul e de privit, pipăit, adulmecat” și să umpli astfel zeci și sute de pagini? Și E. U. își exprimă neliniștea că o asemenea „molimă” începe să se răspîndească și printre scriitorii de talent. „poetul își cloformizează poezia și scoate în arenă caii orgoliului, prozatorul își înclește bine fraza și face să se audă șenila blindată a tonurilor sale, criticul devine crud, feroce, nemilos...”. Sporind numărul veleităților, această acțiune concertată nu reprezintă altceva decît „o lovitură de pumn” dată literaturii, adevăratei literaturi. Se va riposta desigur că jurnalul, respunzînd ficțiunea, reține auto-

matismele cotidianului în starea lor frustă, de unde și senzația de plonjare în contingent și intimitate. Foarte bine, numai că, păcatul primordial al acestei așa-zise literaturi rămîne simularea. Ea convinge sau va convinge doar pe snobi și pe amatorii de delicii biografice. Și pentru că tot vorbim de „literatură de frontieră” (termenul aparține lui E. U.), ne permitem să „contrapropunem” o carte cu adevărat „mustind” de viață: „Proprietarul de iluzii”, de Cornel Nistorescu. O carte trăită în sensul exact al cuvîntului și care pune în fața cititorului felii de existență de cea mai îndubitabilă verosimilitate. Nu vom intra în detalii și nici nu ne propunem o analiză a volumului menționat, vrem doar să-i subliniem particularitatea și originalitatea. C. N. vine să demonstreze că într-adevăr se poate naște literatură din imediată realitate, cu condiția să știi să „stăpînești” această realitate. Textele sale sînt și nu sînt reportaje. Sînt reportaje pentru că însumează referin-

țe controlabile și relevante, numai că autorul refuză cumveniența comunicării și nu suferă de viciul înreștrării blazate a datelor și faptelor spre a le farda mai apoi în culorile conformismului. Secțiunile realizate în destinele unor indivizi sau comunități umane, în mecanisme subtile ale relațiilor sociale și de grup au precizia și viabilitatea autenticității. Forța și maturitatea naratorului (aflat la a doua sa experiență de acest gen) decurg din capacitatea de a surprinde esențialul, de a nu ocoli adevărul, oricît de dureros ar fi acesta, precum și dintr-o excepțională stăpînire a mijloacelor de expresie. Investigînd cu frenezie cazurile și evenimentele de excepție luate sub „observație”, Cornel Nistorescu reușește performanța unei cărți palpitate și convingătoare. Și oricînd, între apaticele însemnări de uz personal și „tăieturile nemiloase” în derularea istoriei la zi, opțiunea noastră va fi de partea acestora din urmă.

Ioanid DELEANU

DICTIONAR (LXVIII)

LEU, PAUL (n. 26.VI.1927, comuna Cirja-Murgeni, județul Vaslui, istoric și critic literar. Studii secundare la Liceul „Mihail Kogălniceanu” din Vaslui, „B. P. Hasdeu” din Chișinău și „Vasile Lupu” din Iași. Studii superioare la Facultatea de Filologie a Universității „Al. I. Cuza”, Iași, absolvite în 1954. Profesor la școlile elementare din Cirja-Vaslui și Arbore-Suceava, Liceul Militar „Ștefan cel Mare” din Cîmpulung Moldovenesc (1956—1965), șef al secției de învățămînt Suceava (1965—1967), lector la Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic din Suceava (1965—1976), profesor la Liceul de matematică-fizică „Ștefan cel Mare”, Suceava. Debutează în Convorbiri

literare, mai 1970, editorial în 1972 cu monografia Ciprian Porumbescu. A colaborat, cu peste 170 studii, articole, recenzii, texte și documente inedite, la: Ateneu, Apărarea Patriei, Buletinul Societății de Științe Filologice din R.S. România, Cercetări istorice, Colocvii, Convorbiri literare, Cronica, Gazeta învățămîntului, Limbă și literatură română, Muzica, Pagini bucovinene, Revista noastră, Studium, Tribuna României, Tribuna școlii ș.a. Volume tipărite: Ciprian Porumbescu — documente și mărturii, Suceava, Muzeul Județean, 1971; Ciprian Porumbescu — monografie, prefațată de George Pascu, Suceava, Muzeul Județean, 1972, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Muzicală, Bucu-

rești, 1978; a îngrijit edițiile S. Fl. Marian: Basme din Țara de Sus, Iași, Editura Junimea, 1975, Legende istorice din Bucovina, Iași, Editura Junimea, 1981 și Basme populare românești, București, Editura Minerva, 1986. Paul Leu s-a dedicat cu pasiune studiilor vieții și operei a două personalități bucovinene marcante: Ciprian Porumbescu și Simeon Florea Marian, abordînd însă și alte teme de istorie și critică literară sau de modernizare a predării literaturii. Referințe critice (selective): Cantemir, Traian — în Cronica nr. 28, 9 iunie 1976, p. 3 și Tribuna României, nr. 145, 15 noiembrie 1978, p. 13, nr. 223, 15 februarie 1982, p. 4 și nr. 326, 15 oc-

tombrie 1986, p. 4; Borza, Enea — în Muzica, nr. 5, mai 1974, p. 36—37; Dobre, Alexandru în Luceafărul, nr. 24, 13 iunie 1987, p. 2; București, Editura Minerva, 1987; Muntean, George, în România literară, nr. 38, 17 septembrie 1987, p. 19; Muntean, George — în Hiperion I. Viața lui Eminescu, București, Ed. Minerva, 1973, p. 75—76; 388; Monteoru, Alexandrina — în Viața românească, nr. 5, mai 1987, p. 94—95; Neagu, Vera — în Romanian news, nr. 33, 14 august 1981; p. 9; Negreanu, Constantin — în Limbă și literatură, vol. I, București, 1987, p. 133—134; Pătrascu C. — în Convorbiri literare, nr. 1, ianuarie 1979, p. 12..

Ion PINZARU

PROZA

De două zile bătrînul era supărat. Primise o veste care-l scosese din pepeni. O nimică toată; era suspect de hepatită. Bincîntele că noutatea l-ar fi lăsat cu totul rece, dacă n-ar fi primit-o cu două zile înainte de Anul Nou. El nu mai era omul care să-și petreacă revelionul în nu știu care local jucînd perinița cu capul plin de paie și în costum de ginere, dar avea, ca în toți anii, planurile lui. De cînd rămăsese singur, 1 Mai și mai ales sfîrșitul anului erau pentru el sărbători neobșnuite. În supragerie, în fața unei sticle de șampanie și a unui pahar cu picior, își ura „la mulți ani” la miezul nopții. Radioul și televizorul, deschise, își trimiteau în camerele goale cele douăsprezece semnale sonore. Intotdeauna în aceste clipe se ridica în picioare și fiori reci îi treceau de-a lungul spinării.

Se îndrepta de sale și golia paharul pînă la fund. Mergea în bucătărie și, după ce rupea ultima filă a calendarului, a găta ceremonios în cuiul rugînit de deasupra aragazului pe cel al noului an. Toate le făcea cu o încetineală solemnă,

le. Cu o lumină nouă în ochi deschidea dintr-un hohot de ris îndesat. Niciodată nu apuca să vadă sfîrșitul programului de la televizor. Ațipea, și ea îi punea binîșor sub cap un pușor de pernă, învelindu-l duios cu o pătură.

atunci consoarta mea”, sfîrșea el istoria într-un hohot de ris îndesat. Niciodată nu apuca să vadă sfîrșitul programului de la televizor. Ațipea, și ea îi punea binîșor sub cap un pușor de pernă, învelindu-l duios cu o pătură.

DEBUT O seară trecătoare

prelungindu-le cît mai mult. Se îndrepta puțin și-și privea „opera”, după care-și turna cafeaua dinainte pregătită într-o căniță de porțelan scump, special cumpărată pentru acest prilej. O așeza cu mare băgare de seamă pe o tavă de inox lîngă un șervețel împăturit în trei. Lua totul cu amîndouă mîinile și cu ochii în oglinda cafelei se îndrepta spre sufragerie. Punea totul pe masă și-și freca mulțumit palme-

Cînd trăgea din trabuc își amintea întotdeauna de soția lui care-i apărea pe nesimțite în față. El îi povestea ce i se întîmplase peste an și ea asculta. Ii amintea întotdeauna pe vremea asta de cofetăria din Căciulata de unde-i cumpărase un tort cît toate zilele să-i facă o surpriză. Draga de ea, roșie de emoție în fața unei așa capodopere culinare, călcase greșit și frișca umpluse dalele localului. „Ce supărată fusese

Anul ăsta, după ora douăsprezece, nu izbucni să-și găsească locul și nu mai simțea bucuria ritualului sărbătorec pe care-l repetase în atîtea rînduri. Mai mult, cînd agăță noul calendar, se rupse cuiul. Furios, își luă suba, căciula, fularul și ieși lăsînd lumina aprinsă.

Afară era bine și ningeau. Plimbarea de unul singur pe strada pustie îl calma. Dacă i-ar fi spus cineva că de Anul Nou se va plimba sub ninsoare, n-ar fi crezut. Ii părea bine.

(continuare în pag. II)

Luminița ANDRICIUC